

TO SKRIVELSER FRA PLAMBÄCK I KREBSEKROEN.

Ved

F. Matthiessen.

1915 i Bind IV. af Aarbogen har jeg offentliggjort Baggesens Brev til Madam Plambäck og tilføjet, hvad Slægtens endnu levende Medlemmer kunde meddele som Familietradition. Ganske uventet har jeg senere i Sorø Akademis Direktorarkiv fundet nedenstaaende to Skrivelser, der korrigerer og udvider denne Tradition. Der vilde dog ikke derfor være tilstrækkelig Grund til at offentliggøre dem, hvis de ikke tillige indeholdt ganske interessante Træk fra Tiden omkring 1800.

Den første af dem, Plambäcks „Promemoria“ til Direktør Tauber, giver et Indblik i de usikre Penge- og Forretningsforhold fra en Tid, der i saa Henseende ligner den, vi nu gennemlever. Iøvrigt gaar Skrivelsen ud paa at skaffe Plambäcks Datter, Dorothea Sackman, en Stilling som Oldfrue ved Sorø Akademi.

Kostskolen havde siden dens Oprettelse 1822 væ-

ret tilhuse nede i en Bygning paa Sorø Torv, den, der nu kaldes Regensen, under meget indskrænkede Forhold, og hele dens Ordning havde været indrettet derefter. Den eneste Betjent var Økonomen, der sørgede for Bepising, Rengøring og al Kostskolens og Elevernes Vask. I lettere Sygdomstilfælde maatte Patienterne blive liggende paa Sovesalene og blev passede af den tilsynsførende Lærer, i sværere blev de isolerede i et Par Kamre i Baghuset og plejede af en Dame fra Byen.

I 1826 var den ny Hovedbygning saa vidt færdig, at man kunde tænke paa at flytte ind i den efter Sommerferien. Samtidig opsagde den hidtilværende Økonom sin Plads. Derfor drøftedes allerede i det tidlige Foraar, indenfor rette vedkommendes snævre Kreds, Spørgsmaalet om Oprettelsen af ny Betjentstillinger og Fordelingen af Forretningerne. Der kunde være Tale om foruden en ny Økonom at ansætte en Oldfrue og en fast Sygeplejerske. Men Frederik d. 6.s Mænd kendte den Kunst at spare, og Resultatet blev, at der længere hen paa Sommeren blev ansat en kvindelig Økonom til at sørge for Bepising, Rengøring og Vask og den før omtalte Dame fik fast Ansættelse som Sygeplejerske med Forpligtelse til at lappe og stoppe for Eleverne. Der blev saaledes slet ikke oprettet nogen Oldfrueplads — dengang. Men imens havde Publikum haft travlt med at ordne Sagerne. Der var sivet noget ud om Direktors og Direktionens Drøftelser, og Rygtet, der fandt frodig Jordbund i den lille Verden hernede, fik fat i en Fjer, der blev til fem Høns. Dorotea var ikke den eneste Enkekone, der satte sit Haab til Akademiet om en god og sikker Plads, der blev

bedre og sikrere i jo videre Kredse Rygtet spredte sig.

At Plambäck — saavidt jeg kan se — var forud for alle andre til at benytte den formodede Chance, viser, at han, sin høje Alder tiltrods, var en resolut og energisk Natur. Det er i Tidens Aand, naar Skrivelsen er et Bønskrift, snarere end en Ansøgning. Der er ikke det svageste Forsøg paa at anføre end-sige dokumentere noget som helst i Retning af Kvalifikationer hos Dorotea, der kunde gøre det ønskeligt for Akademiet at sikre sig hendes Assistance. Hun er i Nød og Trang, det er hele Motiveringens. I Tidens Aand er det ogsaa, naar Plambäck først er gaaet Bagtrappevejen for at naa ind til selve Majestæten. Thi det var dog ham, der kunde træffe Afgørelsen, om det behagede ham, og om man kunde tale ham til Hjerte. At Plambäck ikke har faaet andet ud af Henvendelsen gennem Prins Christian, den senere Christian d. 8., end at han henvises til at gaa Vejen op gennem Underinstanserne, tyder ikke paa, at han kunde vente sig et kraftigt Indgreb fra oven. Og Dorotea blev da heller aldrig Oldfrue, hverken dengang eller senere. Der ventede hende bedre Lykke end som saa, hun blev snart efter gift igen og med en dygtig Mand, der sammen med hende overtog Kребsekroen. Plambäck kom paa den Maade til at leve deres Dage tilende i det gamle Hjem. Begge blev meget gamle. Han døde først af dem, 81 Aar gammel, i 1829, hun i sit 86. Aar i 1838. Kребsekroen, der efter Kroholdets Nedlæggelse almindelig er kaldt med sit oprindelige Navn Kребsehuset, forblev i Familiens Eje gennem fire Generationer. Ganske vist hele Tiden paa Spindesiden, men

under stigende Velstand. Det sidste Ægtepar af de Plambäckere, der ejede Kребsehuset, lever endnu her i Sorø. De solgte Gaarden for en Snes Aar siden og trak sig tilbage som holdne Folk.

Plambäcks første Skrivelse til Direktør Tauber:

Ærbødigst Promemoria!

Hr. Professoren tilgiver, at ieg Erbødigst Melder*) disse Linier.

Min Datter ved Navn Dorotea, som var Gift med en Mand ved Navn Sackman, han Kiøbte en Mølle ved Slagelse for nu 8te Aar siden, Navnlig Smedegades Mølle, men Kiøbte den i den tiid da Eiendommene var stegne for Høye og skulle give for samme 24000 Rbdl. og betalte 11000 Rbdl. Strax, men siden Efter faldt Priserne paa Eiendommen, og Korn Priserne faldt, saa han kunde intet Sutinere sig, at betale de Renter af 11000 Rbdl. og saa de svære Skatter som daglig Løb paa, saa han blev Ruineret, og hans Creditorer tog fra ham aldt det han eiede, og han af tungsindighed blev fra forstanden og Døde. — Enken er nu tilbage med 3 smaa uopdragede Børn og er hos mig, og det er besværligt for os toe Gamle Mennisker at have dem hos os, vi er Gamle og kand falde fra hende og Børn, saa er hun og Børn Husvilde og har intet at leve af, Enken har ingivet en Allerunderdanigst Ansøgning, som er overragt Hans

*) Jeg har ikke forandret noget ved Plambäcks Bogstavering, Tegnsætning eller Brug af de store Bogstaver. Især det sidste vilde have været Synd, saaledes som de „bryder Skriftens Ensformighed“ og som et skønne Zirat maa glæde enhver af deres Velydere.

Kongelige Høyhed Prins Christian som selv over Ragte den til Hans Majestet Kongen, at hun maatte blive ansat ved Sorøe Academie, som den der skulde bestyre Vadsken af det Linnede som bruges til Elevernes Bord m. m. — Hans Kongelige Høyhed har igiennem Grev Vargas de Bedemar*) ladet hende vide at hun Erbødigst skulle henvende sig til Hr. Professoren, at bede anbefale hendes Underdanigste Ansøgning paa det Bedste for Hans Excelence Geheimeraad Malling.

Kræbshuset d. 12. Martii 1826.

Erbødigst

Martin Plambäck.

Den anden Skrivelse er en Kladder, der egentlig ikke hører hjemme i Direktorarkivet. Jeg tænker mig, at den er kommet derind paa følgende Maade. Da Tauber har faaet Promemoret, har han straks været paa det rene med, at det var umuligt at imødekomme Plambäcks Ønske. Han har ondt af den gamle Mand og sender Bud efter ham for mundtlig at forklare ham, hvorfor han ikke kan hjælpe. Plambäck fortæller ved den Lejlighed om sin fortvivlede Stilling, og at han Aaret forinden har henvendt sig til Kongen om et Gratiale paa 500 Rdl. Tauber raader ham da til at forsøge igen, tilbyder at skrive Indledningen (hvis Stil og Udtryk ikke er Plambäcks, men Taubers) og iøvrig hjælpe ham ved at lade Kladden renskrive. Plambäck tager med Tak mod Hjælpen, gaar hjem (med Opskriften paa Indledningen i Lommen), ud-

*) Edvard Romeo Greve af Vargas Bedemar, Kgl. Kammerherre, Medlem af Commissionen for Oldsager etc.

arbejder Kladden og sender den ind til Tauber. For dennes Bevidsthed er imidlertid Kladden og Promemoret saaledes sammenknyttede, at han, da Renskriften er færdig, helt uvilkaarlig lægger Kladden ned i Arkivet til Promemoret, og der har de to Skrivelser nu hvilet ved hinandens Side i snart 100 Aar.

Hvad der først og fremmest giver denne Kladdes Interesse, er Plambücks naive Beretning om Skovridertjenesten og Skovene mod Slutningen af det 18de Aarhundrede.

Vort Land skal i sin Tid have været næsten helt dækket af Skov, og selv om store Dele af denne ryddedes til Agerland, var det dog langt hen i Tiden skovrigt. Senere forandredes dette Forhold lidt efter lidt, idet Skovene Aarhundrede efter Aarhundrede blev vanrøgtet. Hensynsløst og uden Tanke paa Fremtiden huggedes der løs paa dem, indtil Danmark nu er et nærmest skovfattigt Land. Thi der var altid god Brug for Skovens Produkter i Tider, hvor Samfundet i langt højere Grad end nu var henvist til at hjælpe sig med, hvad Landet selv kunde producere.

Bindingsværksbygningerne lagde Beslag paa Tømmer til Stolper og Løsholter, paa Risværk til de lerklinede Vægge. Fundering af Bygningerne krævede sin Del af Tømmeret i Tider, hvor det ikke sjældent hændte, at man valgte Byggeplads i Sø eller Sump i Forsvarsøjemed eller for Vandforsynings Skyld. De aabne Ildsteder og Halmtagene i Byerne og de tæt sammenbyggede Landsbyer foranledigede omfattende Ildebrande og derved ny Anvendelse af Ris og Tømmer. Skibsbyggeri, Bolværker, Broer, Sluseværker, Vand- og senere Vindmøller, Faskiner, Palisader, Humlestænger, svære klodsede Møbler, Redskaber og Vogne, de

sidste uden Jernbeslag, saa de hurtig sledes op, og fremfor alt de i den gamle Tid brugte Risgærder, der bestod af løse Ris lagt mellem to Rækker Staver, stillede op hvert Foraar, taget ned om Efteraaret og brugt som Brændsel om Vinteren, alt dette sled stærkt paa Skovene og Bevoksningerne. Dertil kom, hvad der gik med til Kulmiler, Jernudsmeltning af Myremalm, Saltkogning, Kalkbrænding, Teglværksdrift, Glassmeltning, Tjærebrænding og indendørs Opvarmning paa aabne Ildsteder eller (senere) daarlige Ovne. Forholdene forværredes ved de udviklede Ejendomsforhold til Overskoven og til den Jord, den voksede paa, til Græsningsretten for Heste, Kvæg, Faar og Geder, og Retten til Olden, der var et vigtigt Foder for de Tusinder af Svin, der gennemrodede Skovbunden Landet over. Der manglede virksomme Fredningsbestemmelser, kyndigt Tilsyn, rationelle Dyrkningsmetoder. Befolkningen var langt op mod vore Dage tilbøjelig til at betragte Ejendomsretten til Skovens, særlig Underskovens, Bevoksninger paa samme Maade som mange endnu i vor Tid ser paa Ejendomsretten til Skovens Vildt. Og Skovtyverier var da ogsaa gennem Tiderne noget ganske almindeligt, undertiden i et Omfang, vi i vore Dage har vanskeligt ved at forstaa.

Forholdene forværredes efterhaanden i den Grad, at en af vore første Autoriteter paa Skovbrugets Omraade kan udtale: „I sidste Halvdel af det 18de Aarh. gik en stor Del af vore Skove deres Undergang i Møde, og der findes talrige Vidnesbyrd om den Frygt for at lide Mangel paa Gavntræ og Brænde, man nærede“. (A. Oppermann).

Men denne sidste Halvdel af det 18de Aarh., denne

Stavnsbaandsløsningens og de store Landboreformers Tid, var netop en Groningstid, ogsaa for det ny, der tiltrængtes paa Skovbrugets Omraade.

Dette ny begynder med Indkaldelsen af Johan Georg von Langen, en tysk Forstmand fra Harzen. „Det er hans Virksomhed, der danner Indledningen til den Reformtid omkring 1800, der grundlagde vort Skovbrug.“ (A. Oppermann).

Med og efter Langen følger andre tyske Forstmænd. Mange af dem blev fremragende Pionerer indenfor dansk Skovbrug, og Navne som Brüel, Oppermann, Ulrich, Sarauw er nu landskendte danske Navne.

Til Sorø Skove naar Reformtiden henimod Aarhundredets Slutning med Hannoveraneren Georg Wilhelm Brüel, der blev den første Chef hernede for den ny Ordning med Titel af Forstinspektør for Sorø Akademis Skove.

Det kunde naturligvis ikke undgaas, at et Brud med den gamle Skovordning, der havde spillet fallit, og Udarbejdelsen af den ny maatte føre til Afskedigelse af en og anden af det gamle Systems Betjente. Og Plambäck var nu netop en af dem, det gik ud over.

Han var født 1748 og kom fra Tyskland ind i Landet som Jæger hos Geheimeraad Reitzenstein, der var Oberhofmester for Sorø ridderlige Akademi fra 1765—81. Engang indenfor dette Tidspunkt er da Plambäck avanceret til Skovrider. Det er rimeligt, at dette ikke er sket før hans 25de Aar, altsaa 1773, og ikke senere end 1781, det Aar Reitzenstein forlod Sorø. Da han har tjent Akademiet i 21 Aar, er han afskediget engang mellem 1794 og 1802. Men

det vil igen sige, at han er afskediget af Brüel, og at han i en Alder af mellem 46 og 54 Aar er faldet som Offer for Nyordningen. Dette er haardt nok for en rask Mand, og man mærker da ogsaa nogen Bitterhed hos ham, især hvor han omtaler de ny Skovridere. Han forstaar naturligvis ikke, at der med den ny Ordning er gjort et Skridt af vidtrækkende Betydning. Han sammenligner de ny Skovrideres Arbejde og Ansvar, som han ikke har Forudsætninger til at bedømme, med det Arbejde han kender fra sin egen Jagt- og Skovvogttertjeneste, og han er ikke i Tvivl om, hvilket Arbejde der er det brydsomste. Han anerkender aabenbart ikke, at de ny Stillinger kræver Mænd med større Uddannelse end den, han har faaet, og paa højere Kulturtrin end det, han selv staar paa, og idet han saa sammenligner sine egne Livsvilkaar med deres, bliver han bitter.

Plambäck berører ogsaa, men ganske kortelig, et andet Omraade, hvor der paa hans Tid foregik en stærk Udvikling. Han nævner, at hans Næringsvej (Kroholdet) i de senere Aar er blevet forringet ved de ny Vejanlæg. Vejvæsenets Forbedring var nu netop ogsaa et af Fremskridtene fra sidste Halvdel af det 18de Aarh. Bl. a. blev Vejen fra Kbhvn. til Korsør rettet ud, udvidet og makadamiseret, Broer af Sten eller Stenkister afløste Træbroerne, og disse Arbejder paa Kongevejen kan have hæmmet, maaske i Aarevis, den fri Vognfærdsel saameget, at det nok har kunnet mærkes paa Krobesøget. I samme Retning kan det have virket, at Amtmand Poul Christian Stemann i Tiden efter 1800, under haard og bitter Kamp med Godsejerne i Sorø Amt gennemtvang en Grundforbedring af Amtets Veje.

Helt uden Interesse er heller ikke Plambäcks Fortælling om den Tid, da han var med at føre de fra Nyborg til Korsør overførte Stude videre ad Kbhvn. til. Det minder os om en Tid, da Provianteringen under en Verdenskrig ogsaa for os kunde være nok saa spændende.

Kladden til Plambäcks Bønskrift.

Til Kongen!

Allernaadigste Konge! Jeg vovede 19 Martii 1825 at indgaa med en allerunderdanigst Ansøgning for i dybeste Ydmyghed at anraabe Deres Majestæt om et Gratiale af 500 Rbdl. af Sorøe Academie for ved denne Kongelige Naade at see mig ræddet for den Undergang, der truer mig med arme Kone paa vore gamle Dage. — Hvad ieg dengang vovede at anføre som talende Grunde for min trængende Bøn, og hvorved ieg søgte at vække Deres Majestæts Landsfaderlige Deltagelse tillader ieg gamle (mig) i min haarde Nød allerunderdanigst atter her nedlægge for min gode barmhjertige Konge.

Ieg har som Skovrider opofret 21 af mit Livs kraftfulde Aar i Sorøe Academies Tieneste. Ei var mine Kaar, som Skovridernes nu, der for at vaage over velomhægnede Skoves Fredning og Fremvæxt etc., af Sorøe Academie ere aflagte foruden med frie og beqvem Bopæl, med tilliggende 30 til 40 Tønder Land, desuden med en Aarlig Løn 300 Rbdl. Sølv samt endeel Fourage og Skydepnge.

Nei allernaadigste Konge! Som Skovrider

maatte ieg under idelige Strabaser vaage over at intet ulovlig Skovhugst skedte i de allevegne aabnet liggende og uinfrede (o: uindfredede) Skove, hvilket især i de kolde Vintersdage og Nætter, naar de tilfrodsene Sør gave Skovtyvene Leilighed at kiøre ind og ud fra alle Sider, var yderst besværlig! men dette var blandt andet min strænge Pligt som Skovrider 5 a 6 uger daglig at være i Skovene med Giersel Udvisning som var nogle 1000 Læs til Hov, saavel som til Bøndernes Giærder, og dertil de Fornødne Stavre; og for denne min besværlige Tieneste var min Aarlige Løn 160 Rxd. en Dagløn af 2 M. 10 Sk.

Dette var alt vad Academiet tilstod mig, af denne Løn skulde tages til Huusly, for endeel af denne skulde holdes Ridehæst, de fornødne Iagthunde til hvilke ieg skulle anskaffe den fornødne føde, og til min Hæst den fornødne Fourage, og Beslag samt Ridetøy Ja uden at være aflagt med nogen Skydepenge eller anden Slags Sportler, maatte ieg desuden af denne Løn tage til Anskaffelse af Skydegevær, fornødent Krudt og Bly. Tilveiebringelsen af det Accordnet Vildt, og de dengang idelig brugelige Iagtpartier, hvorved ieg stedse skulle være tilstæde.

At derfor disse udfordrende Udgifter kuns lidet blev tilovers af bemelte min Løn, for mig til Livs ophold og anstændige Klæder vil Deres Mæjestæt allerunderdanigst bemærke. At være en redelig Mand og aflægge ordentlig Regnskab var i min ringe aflagte Tieneste, min uafsladelige Bestræbelse, Af min Løn kunde ieg ikke ernære mig. Jeg søgte derfor at forbinde min Tieneste med en anden Er-

hvervs Kilde, og udacorderede den forrige Fæster af Kребshuset med en Erstatning af 400 Rbd. foruden Fæste til Academiet. Ieg tog mig en Medhielper der kunde overtage denne Næringsvei, medens ieg røgtede min Tieneste. Med Laan og Opofrelse af egen Formue har ieg Stuehuset untagen ((der) blev mig beregnet Materialsom til 300 Rbd. og til Arbeds Løn 100 Rbd. 12 Sk. til 20 Fag (af) Stuehusets opbyggelse og for dette forskud har ieg mottet svare 8 Rbd. Rente Aarlig til Academiet*)) for egen Regning opbyggt alle udhusene paa dette ved min Tiltrædelse yderst forfaldne Sted, uden 6 Fag til stald. Paa denne Maade slog min Kone og ieg med tiltagende Familie os endel Aar igiennem, og opdrog vor talrige Børneflokk.

Nøysom i vore tarvelige Kaar, henlevede vi uden at trætte Sorøe Academie eller nogen Andere med vore Bønner. Men da vi for 7 Aar siden (ved) endnu uopdagede 2de Tyverier først bleven bestiaalet alt vor Sølvtøy 200 lod og siden i et andet paafølgende firre Hundrede Rixdaler der vare sammen sparede deels til en Nødskilling for vore gamle Dage og deels til Brug i vor Næringsdrift, saa vi os ei længere istand til ved egen Hielp at suttinere os. Blottet paa 5 Rbd. nær

*) „Parenthesen har jeg anbragt for at lette Forstaaelsen. Kребsekroen var et Fæstehus eller Gaard under Akademiet. Derfor hjælper dette med de nødvendige Penge til Opførelsen af de 20 Fag Stuehus, ialt 400 Rdl., som for Fremtiden skal forrentes med 4 1/2 p. a. (8 Rdl.). Udhusene, med Undtagelse af 6 Fag Stald, opfører Plambäck for egen Regning (af Laan og Formue).

motte ieg gjøre Laan. Forfaldstiden kom Creditor fordrede Tilbagebetaling, vores i de sildigere Aar ved Ny Weiesanleggelse og paa mange andre Maader forringede Næringsvei; giver ei mere Leilighed til at oplægge Sparepenge, Creditor fordrede sin Skyld og ieg hafte intet at betale med,

i denne min yderste Forlegenhed saa ieg vemodig tilbage til de 21 Aar ieg hafte tilbragt i Academiets Tieneste ieg hensaa til den Løn Skovriderne nu fik der og hvad ieg hafte faaet, og med Henblik til Billighed, hentydede ieg til Dannerfolkets hulde Fader min allernaadigste Konges Barmhertighed om et Gratiale af 500 Rbd. som en liden Erstatning for min 21 aars ringe aflagte Tienestetid — der omtrent var en 24 Rbd. aarlig Tillæg. Ia ieg vovede, til end mere anbefaling for min Bøn, at bringe, Deres Majestæt i allernaadigst Erindring, hine Ulykkesaar, Deres Majestæt vaagede med Landsfaderligt Øije over Hovedstadens Provvedering bød en Commission nedsat i denne Anledning, og Christensen paa Westerbroe ved Kiøbenhavn, blev udnævnt til Studes Indkiøb. — Bemelte Commissionair opfordrede mig at staae sig bie med samme. At opfylde min Konges Willie og fremme Landets Vel var mit Ønske.

Ieg greb den tilbudte Leilighed og under idelig Strabaser med egen Befordring deels med at besørge Studene som kom fra Corsør og enten besørge dem til Kiøbenhavn, eller at lade dem Transportere paa Stalfedning og Græsning rundt om i Sielland — og deels med at have Øije og opsyn med at disse rundt om bleve ordentlig forede og

græssede — hvorved ieg i 6 $\frac{1}{2}$ Aar *) maatte opofre en 3 a 4 dage ugentlig paa egen Fortæring, med Hæst bekom ieg 500 Rbd. (i) de i Krigens Tid kuns lidet gieldende Penge — Det Hans Excelense Hr. Geheimeraad Malling vist erindrer.

Men den 12 Mai 1825 blev ieg af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler medelt, at de ingen Anledning fandt til at bevilge, eller med sin allerunderdanigste Anbefaling at understøtte bemelte mit Andragende. Nedbøyet ved dette nedslaaende Svar, taug ieg bekøringsfuld til nu.

Men allernaadigste Konge! Da min Forlegenhed tiltager med Dagene efter di som sagt Kræbshusets Næring daglig aftager, da ieg 78 aarige Olding med min 74 Aars gamle Kone ikke mere ere hvad vi ønske og føle vi for de Reisende burde være — saa vovede ieg herved allerunderdanigst atter at hentye til Deres Maiestæts forbarmende Medlidenhed i dybeste Ydmyghed bedende at det

*) De 6 $\frac{1}{2}$ Aar maa være Tiden fra 1807 til 1814. Englænderne gjorde i de Aar Københavns Forbindelse med Landsdelene Vest for Storebælt vanskelig og farlig. Vi hører i Plambücks Brev om en af Regeringens Forholdsregler for at bøde derpaa. De Stude, der i denne Forbindelse er Tale om, er formentlig overførte om Natten fra Nyborg til Korsør. I Grams Brev (IV Bind af Aarbogen) kan man læse om, hvorledes sjællandske Landmænd i de Aar spekulerede i Opdræt af Stude og tjente store Penge derved (Side 123). Men fra 1814, da Freden kom, og da Levnedsmidler igen uhindret kunde føres søværts til København, faldt Fedestudene voldsomt i Pris ude paa Vesterbro Torv, og mange Landmænd her paa Sjælland brændte inde med deres Stude. Gram fortæller (Side 125) hvorledes han selv forgæves søgte at faa sine solgt og tabte mange Penge.

foromtalte Gratiale 500 Rbd. motte i Betragtning af min lange 21 Aars ringe lønnede, men troe Tieneste været mig forundt at vi Gamle, paa vore sidste Dage dog ei reendt skulle vorde ødelagte. Lad allernaadigste Konge ikke det rige Sorø Academie uden Deeltagelse see en gammel tro Tiener med bedagede Kone vansmægte i Nød.

Martii 1826.

Om Bolbro og Kребsehuset vil jeg henvise til: **Sorø**, Kirken, Klosteret, Akademiet, udgivet af Soransk Samfund, skrevet af gamle Soranere. I. Bind, I. Halvdel, hvor *C. M. Smidt* i en Artikel, kaldt: „*Egnen før og nu*“, fortæller saare interessant om disse Dele af Sorø Amt. Om Skovbrugets Reformtid omkring 1800 og Forordningerne af 1805 og 1814 se: *A. Oppermann*: Skovene og Skovbruget i Danmark. Trykt som Manuskript, København 1917--18. Samme: Tidsskrift for Skovbrug, Bind X. Samme: Tidsskrift f. Skovvæsen, Bind 4, 1892, Række B.